

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Iosephi Speranzæ, Congregationis Oratorii Fanensis
Presbyteri, Scripturæ Selectæ**

Speranza, Giuseppe

Coloniæ Agrippinæ, 1659

31. Memento mei, & c. Hodie mecum eris, & c.

urn:nbn:de:hbz:466:1-44265

Hostis sui liberis benefecit David.

mortuo Saule non modò non occidit il-
lius posteros, sed tum plura præstitit,
quàm erat pollicitus: siquidem filium ejus,
cum esset claudus, ac debilis erubibus, in
suam ipsius domum induxit, suæq; men-
sæ fecit participem, summo illum honore
dignatus; nec erubuit, nec occultavit, nec
arbitratus est regiam mensam claudica-
tione pueri dehonefari, sed decorari po-
tius, ac lautio rem fieri. Quorquor enim
cum illo discumbebant, abibant magnam
philosophicæ doctrinam consequuti. Cum
enim viderent Saulis filium, illius, qui
tanta mala patrarat adversus Davidem,
tâto in honore haberi apud ipsum, etiam si
feris omnibus fuissent imitiores, pudore
tamen, ac rubore cum omnibus inimicis
redibant in gratiam. Quamquam si etiam
ipse aliunde illi cibum dari iussisset, cer-
tùmque victus modum ordinasset, valde
magnum erat: sed illum ad suam ipsius
mensam recipere, eximia cujusdam est
philosophiæ.

Id magnum, ac generosè factum.

Scitis profectò, non esse facile, hostium
filios diligere. Quid dixi, diligere? non
odisse, non persequi magnum est. Itaque
multi defunctis inimicis in illorum libe-
ros iram, quam in eos habebant, effude-
runt. At non ita generosus, ac magnani-
mus iste: sed & viventem inimicum ob-
servavit: & illo defuncto, benevolentiam,
quam erga illum gesserat, filiis exhibuit.

Mensa sancta, quam hostium filij cingunt.

Quid illius mensa sanctius, quam cinge-
bant filii hostis, hostis, inquam, occidere
conati? Quid illo convivio spiritualius,
in quo tam multæ abundabant benedi-
ctiones? Angelo potius, quam homini e-
rat plausibile: siquidem inimici filios am-
plecti, & amare, & illius filium, qui to-
ties ipsum tentasset è medio tollere, atque
id moliens excefferat è vita, facit, ut ille
chorus celebretur. Hoc tu quoq; facito,
charissime, & viventium, & mortuorum
filios fovens: viventium quidem, ut hoc
modo parentes illorum tibi concilies; de-
functorum verò filios curans, ut à Deo
multum tibi pares favorem, plurimisque
coronis decoreris, utque innumera ab
omnibus vota, precèsque consequaris,
non ab iis tantum, qui tuis beneficiis ad-

A juti sunt, verum etiam ab iis, qui vide-
runt. Hoc pro te stabit in illo die, magniq;
tibi futuri sunt Patroni in articulo judicii
hostes tuo beneficio adjuti, magnaque ex
parte à peccatis liberaberis, & reposees
mercedem. Etiam si innumera commise-
ris peccata si proferas illam precationem,
quæ dicit: *Remitte inimicis vestris, & Pater* *Matth. 6.*
vester remitte vobis peccata vestra: multa
cum fiducia commissorum omnium re-
missionem consequeris.

Utilissimam ad rem præsentem histo-
riam fufius ex Chryostomo meditati, ad
verba, quæ secundo dixit in Cruce Chri-
stus, properemus.

*Memento mei, Domine, dum ve-
neris in regnum tuum. Amen*
dico tibi, hodie mecum
eris in Paradiso.

Luc. 23.

PVNCTVM XXXI.

A D pradam, fili mi (Iuda, quod est con- *Gen. 49.*
fessio, vel laudatio, in Crucem) ascen-
disti.

Planè Christus in Cruce Rex Iudaorum.
Hebraicè, *Melech Iudam, consistentium.* Ut
proinde Hieronymus de hoc latrone lo-
quens dicat: Confessio brevis vitam ac-
quisivit longam. Et Cyprianus: Alii la-
trocinio vitam perdunt, hic latrocinio
vitam futuram sempiternam.

Nimirum *Regnum calorum vim patitur,*
& *violenti rapiunt illud.*

Unde Sedulius:

Absculta iste suis calorum regna rapinis,
Felix, qui tam feliciter vel moriens no-
vit latrocinari: lingua etenim, ut ait Elias
Cretensis in Nazianzenum, regnum quasi
perforat, prædæ instar rapuit.

Infelix alter, qui propter verba labiorum
Christi non custodivit vias duras. Ad He-
braicum, *vias latronis,* aut *vias dissipatoris,*
seu *perruptoris,* ac *violenti* hujus.

Semiram

Iob. 18.

Semitam videlicet ignoravit avis, nec insuitus est oculus vulturis. O verè caelestem vulturem, qui peracutè viso Christi jam jam morientis cadavere, præmatura ad illud confessione velociter convolvavit.

Greg. lib. 18. Mor. c. 23. Latronis fides, spes, charitas in patibulo.

Sed quibus aliis? Fidei, spei, charitatis. Pulchrè Gregori⁹ expendit, quòd latro in Cruce subitè repletus gratiâ habuit heroicè fidem, spem, & charitatem. Sed libet, inquit, inter hæc mentis oculos ad illum latronem reducere, qui de fauce leonis ascendit crucem, de cruce Paradisum. Intrucamur, subdit qualis ad patibulum venerit, & à patibulo qualis abscesserit. Venit reus fraterno sanguine, venit crucentus, sed interna gratia est mutatus in cruce, & ille, qui mortem fratri intulit, morientis Domini vitam prædicavit, dicens: *Memento mei, Domine, dum veneris in regnum tuum.*

Luc. 23.

Totum obtulit Deo, quod in se liberum habuit

In cruce clavi manus ejus, pedesque ligaverant, nihil in eo à pœnis liberum nisi cor, & lingua remanserant. Inspirante Deo, totum illi obtulit, quod in se liberum invenit, ut juxta hoc, quod scriptum est, *cor deo, crederet ad justitiam, ore confiteretur ad salutem.*

Rom. 10.

Et hinc Gregorius venustissimæ animi conceptionis occasione sumens, ita profæquitur: In corde autem fidelium tres summoperè manere virtutes testatur Apostolus dicens: *Nunc autem manent, fides, spes, charitas.* Quas eundè subitè repletus gratia & accepit latro, & servavit in cruce. Fidem namque habuit, qui regnaturum Dominum credidit, quem secum pariter morientem vidit. Spem habuit, qui regni ejus aditum postulavit: *Memento mei, Domine, dum veneris in regnum tuum.* Charitatem quoque in morte sua vivaciter tenuit, qui fratrem, & collatronem pro simili scelere morientem & de iniquitate sua arguit, & ei vitam, quam non cognoverat, prædicavit: *Neg, tu times Deum, qui in eadem damnatione es? Et nos quidem justè, nam digna factis recipimus, hic verò nihil mali gessit.*

Confessor Christi, quem negabant Apostoli.

Ille, qui talis ad crucem veni ex culpa, ecce qualis à cruce recedit ex gratia. Confitebatur Dominum, quem videbat secum humana infirmitate morientem, quando

A negabant Apostoli eum, quem miracula viderant divina virtute facientem.

¶ Sed jam dictas Latronis virtutes latius expendamus. Quàm heroica in primis huic fides extitit! Maxima sancti Latronis hujus fides est (verba Laurentii Justiniani) & nimium commendabilis. Nulum is de eo audiverat prædicantem, neminemque illum agnoverat laudantem, neque regales viderat infulas, non vestium apparatus, non ministrorum famulatus, non divitias, non honores, non palatia, non miracula, non æternæ vitæ ab ipso didicerat verba proferti, quinimmodò populum, milites, Pontifices, seniorèsq; Hebræorum contra illum cernebat insurgere. Videbant enim, & movebant capita dicentes: *Vah, qui destruis templum Dei, & in triduo reedificas illud!* Verè propheticum poterat proferre sermonem: *Factus sum in derisum omni populo, canticum eorum tota die.*

Latro autem iste (quod erat magis mirandum) eundem Dominum in patibulo tam ignominiosè positum, mortique intuebatur propinquum, & tamen post hanc vitam ipsum certissime noverat regnaturum, proinde constanter agebat: *Memento mei, Domine, dum veneris in regnum tuum.*

Non humana ejus sunt verba, neque scientia mortalium acquisita, sed fidelissima, vera, profunda, caelestia, divinæque, illa didicerat revelante Patre, ministrante Verbo, & certificante Spiritu. O felix Latro, quantum tua confessio valuit! quantum Deo grata extitit fides tua!

Hanc admiratus Cyrillus: *Quæ virtus, inquit, te illuminavit, ô Latro? quis te docuit adorare contemptum, & simul cruci affixum? O lumen perpetuum illuminans obscuratos!*

Augustinus: Huic fidei quid addi possit, ignoro. Titubaverunt, qui viderunt Christum mortuos suscitantem: credidit ille, quem videbat secum in cruce pendentem; quando illi titubaverunt, tunc iste credidit.

Quæ istam fidem exhortatio persuasit? D. Leo ser. 2. quæ doctrina imbuit? quis Prædicator accessit? Non viderat prius acta miracula. Cessaverat tunc languentium curatio, cecorum illuminatio, vivificatio mortuorum,

Fides illius quam eximia de triumpho Christi agone, c. 18.

Cyr. ser. cat. 33.

Aug. ser. de ser. 3. Pass.

D. Leo ser. 2. de Pass.

& tamen Dominum confitetur, & Regē, quem videbat supplicii sui esse cōsortem!

Chryf. hom. de Cruce.

Ilte, ait Chryfostomus, Salvatore vidit, non in regali folio, sed in pœna sociatum latronib⁹: vidit in cruce pendentem, & orat quasi in cœlis sedentem: vidit condemnatum, & invocat Regem. Judæi crucifigunt, qui nov erant legem: & tu, Latro, unde talia philosopharis? Et Latronis hujus fidem quodammodò ipsi Patriarcharum, ac Prophetarum fidei præferens: Credidit Isaias, sed sedenti super solium excelsum, & elevatum. Credidit Moyses, sed de medio ignis loquenti. Hic eum videt, non in regali folio, sed in pœna, non inter Seraphim, sed inter latrones, elevatum utique, sed in cruce. Unde, unde talia philosophatur?

*Isa. 6.
Exod. 3.
Fidem Isaias,
& Moyses tran-
scendit.*

Euseb. Emiff. hom. de bono Latrone.

Sed felicissimi hui⁹ Latronis fidem suis ex circumstantiis, ita peregregric Emiffenus expendit: Ecce, inquit, inter signa, atque virtutes, attestantibus miraculis, & acclamationibus, aliquoties in Discipulis mens jam robusta titubavit: & nunc Christi supplicii quodammodò contradicentibus, fides novella convaluit. Sub ipso passionis tempore ab ancilla interrogatus unus ex Discipulis Beatus Petrus, peculiaris Christo cognitus, ita respondit: *Non novi hominem istum;* & iste, qui antea non noverat, exclamat: *Memento mei, Domine, dum veneris in regnum tuum.* Quam singularis, & quam stupenda devotio! Sub illo tempore credidit reus, quo negavit electus!

Advertamus plenius quæ huc faciunt. Quo tempore Dominum confitetur, ferebat infidelitas negantium, exultabat impietas blasphemantium: contritio livoris, & vulnera Christum solum hominem demonstrabant: factarum manuum in lignum Crucis extensio, & reverenda confixio per omnia infirmitatem hominis aferebant, tantum abscondebant Dominum. Aliis post divina miracula desperantibus, hic non acquiescit scandalo crucis, & mortis: hic est testis majestatis, qui socius probatur doloris.

Fides illius plane heroica.

Planè heroica fides, & quam meritò Sancti Patres suspiciat, nam si fides est de rebus obscuris, & non apparentibus, juxta

A Apostolum vocantem illam, *argumentum non apparentium;* sibi planè tantò magis elucebit fides, quantò obscurius, & minùs apparens est, quod creditur. Quid porrò obscurius, quam quod sub crucifixo homine lateret Divinitas? Et quid minùs apparens, quàm quod sub tanta abjectione delitefceret divina majestas: Cùm ergo id latro tam firmiter crediderit, quam meritò suspicienda ejus fides venit?

Heb. 11.

B Vim fecisti, ait Augustinus Latronem alloquens, credidisti, rapuisti. *Hodie mecum eris in Paradiso.* Non te differo. Tantæ fidei hodie reddo, quod debeo. Latro dicit: *Memento mei, Domine, cum veneris in regnum tuum.* Non solum credebat resurrecturum, sed etiam regnaturum.

Aug. ser. 144.

Hæc est fidei plena devotio, inquit elegantè D. Maximus, ut cùm de vulneribus Domini profluens sanguis cœnitur, tunc de potestate ejus, venia postuletur: cùm videtur ejus humilitas, tunc magis teneatur ejus Divinitas: cùm morti addictus putatur, tunc Regis illi honorificentia deferatur. Ilte enim fidelis latro non credidit moriturum, quem annunciat regnaturum: non putat subjiciendum Inferis, quem dominaturum confitetur in cælo: non arbitrat eum apud Tartarum detineri, à quo etiam se postulat liberari.

D. Max. de S. Latron. hom. 2.

Et homilia sequenti: Magna, & perfecta fides in illo Latrone fuit. Magna planè, & admirabilis fides, quæ Christum crucifixum glorificari magis credidit, quàm puniri. In hoc enim totius forma salutis est, Salvatore tunc majestatis Dominum recognoscere, cùm videtur humilitatis patientia cruciari. Unde ait Apostolus: *Si cognovissent, nunquam Dominum majestatis crucifixissent.* Hæc, inquam, perfecta fides est, Christum in cruce Deum, non reum credere. Unde ille Latro justificatus est: quia Salvatore in patibulo constituto, Judæis insultantibus, & vel criminosa dicentibus: *Liberate ipsum, si potes;* ille certus de Divinitate ejus, & securus de voluntate, semagis postulat liberari. Magna, inquam, fides in illo Latrone fuit, & sanctis Apostolis comparanda, nisi quod & fortè præcellit.

Magnaque, & perfecta.

1. Cor. 11.

Matth. 27.

Et fidem Apostolorum fortè præcessit.

præcesserit: præcessit enim devotione, qui præcessit & præmio: prior enim Latio ad Paradisum, quam Apostoli pervenerunt. Denique Petrus Dominum sequitur, & iste comitatur: Dominus autem secundum fidem, & meritum tribuit & remunerationis obsequium. Hastenus de fide Latronis.

Jam & heroicam ejusdem spem meditemur, & eam quidem (ut Scholæ vocabulis utamur) tum ab objecto, tum à subiecto. Quis, rogo, vitam speret à morientef quis regnum ab eo, qui nudus in cruce moritur?

At, dum alii ex diffidentia conclamabant: *Se ipsum salvum facere non potest*, Latio firmissimam in Christum fiduciam gratiam ab eo, ac salutem postulabat. O spem!

Quis credidit ei, qui non habet nidum? Latio iste, qui in eum credidit, qui & verè dixit: *Vulpes forreas habent, & volucres caelinos; Filius autem hominis non habet, ubi caput suum reclinet.*

O verè heroicam Latronis spem! Planè tibi, & de te, & Latio, illud est: *Et erit anima tua in salutem, quia in me habuisti fiduciam.*

Optimè Arnoldus Carnotensis *Domine Dominus noster, quam admirabile est nomen tuum in universa terra*, qui ex impiorum ore perficis laudem! Ecce unus de derelictis assumitur, Latio ille collateralis tuus, damnatus ob scelera. Illum victoriæ tuæ præcursores constituis, & vivificatum ex gratia in Paradisum præmittis: in quo confusus est inimicus, & ultor hæreticus, & proditor perversus discipulus, & detractor Judæus.

Opponebatur à Pharisæis Christo protimine, quòd cum peccatoribus, quos Lex abdicabat, ad Legis injuriam, non tantum verbo, sed etiam communicaret convivio. Cum enim leprosus, & immundus ex ritu, & decreto extra castra depelleret, abratisque parietibus earum domorum, in quibus fuerant conversati, ipsis quoque, in quibus confedisent, subselliis propria mandaretur purgatio, hoc arguebant in Christo, quòd hujusmodi personarum nec mensam vitaret, nec domum, sed susciperet, & sanaret. Inoleverat superstitionis: & occasione Legis intellectæ

A carnaliter, persequabantur quidem Ministri Legis peccatum: cum tamen nec ipsi essent à peccato immunes, subseribebantque damnationibus propriis, nullum locum misericordie reservantes. Nefas putabant, quòd Christus curabat in Sabbato, quòd misericordiam præponendam docebat iudicio.

Ita & quidam Hæretici, (in quibus sunt Novatiani) qui volunt videri defensores Ecclesiæ, eos, qui in quocumque crimine post Baptisum lapsi sunt, pœnitentia censent indignos, & omninò non posse restitui dogmatizat illa impietas, quem in aliquod crimen humana impedit infirmitas. Verùm Christus & falsos defensores Fidei Hæreticos, & inimicos gratiæ Judæos præsentis iudicio destruit, & convincit, mutans Legem in gratiam, terrorem in mansuetudinem, asperitatem in lenitatem, umbram in veritatem, iudicium in misericordiam. Novus Rex, nova Lex, novus Dux, nova lux, fractis prioribus Tabulis & silice ad filicem comminuto, novis subscriptionibus figit titulum, & dicitur pietas, & discernit omnia charitas.

Scribitur tribus Linguis insignibus, Hebraica, Latina, & Græca regnum Christi & dominatio ejus emanatura in Gentes & Crucis insculpitur: nec corrumpere Pilatus, quod scripserat, voluit. Et licet tam insignem titulum deleri perfidia Judæorum clamose expeteret, obtinere nullo modo prævaluit. Jam ad hanc scripturam Latio crucifixus pertinebat, & cum intra se illa littera colligebant: jam spes subintrabat converso, quia crucifixo sibi mundo inhæbat cælestibus, dilatatusque charitate, quasi consputis, repudiatusque, que infra sunt, cum Christo tractabat de regno, affectabat superiora: & cum jam anima egressum accelerans in primis labris esset, & hora ultima adventaret, æquo animo ibat, nec urgebat formido pœnarum conscientiam, quæ se sanguine Christi præterfluente sentiebat ablutam.

Hinc merito Latroni fiducia. *Exiguo ligno credunt homines animas suas.* At quàm læpè naufragantur! Hic tunc cruci se credidit, ut in salutis portum appelleret.

YIII 3 Quis

Latro Dominum comitatur, Petrus sequitur.

Marc. 15. Latronis firmas spes.

Ecc. 36. Matth. 8.

Jerem. 39.

Arnold. de septem verb. Psal. 8. Latio victoria Christi præcursor.

Ioan. 9.

Sap. 14.

I. a. 30.

Quis ex vobis ambulat in tenebris. & non est lumen ei? Hic Latro. Speret in nomine Domini, & imitatur super Deum suum.

Mich. 4.

Venies (dixit quondam Propheta) usque ad Babylonem, & ibi liberaberis. Quis usque ad Babylonem venit, inquit in hunc locum Gregorius, & ibi liberatus est? Qui postquam confusus mente perversa perpetravit, hæc ipsa erubescens mala, quæ fecit, se contra se erigit, & benè operando ad statum rectitudinis redit.

Greg. hom. 10. in Ezech.

D. Leo ser. 4.

Verè, & graviter D. Leo: Dum in hoc corpore vivitur, nullus est desperanda reparatio. Aug. Illius tantum def. eranda est correctio, contra quem habemus occultam luctam, immò, ut ait Anastasius Sinaica: Si Manassem Deus ob pœnitentiam in gratiam recipit, & deo dicere, ipsum etiam Diabolum fortassis, si toto cum animo scelerum suorum pœniteret, in gratiam recipere. Chrysol. Nemo desperet de malis suis.

de Epiph. August.

S. Anast. in Psal. 6.

Desperanda viventi salus, nulli nisi mali demonis.

Chrysol. in Psal. 41.

Cyr. cat. 13.

August. ser. 1. in Parasc.

Psal. 56.

D. Leo ser. 2. de Pass.

Cyrillus: Qui undecima hora venit, ingressus est, nemo murmure contra patrem familias: Amice, non factio tibi injuriam. August. Honor est Paradisi, talè habere Dominum, qui & Latronem dignum efficeret possit delicias & possessione Paradisi.

Latro evangelista.

Psal. 47.

Genebr. ibid.

D. Aug. ibid.

Ex collateralibus demonis.

Hac mutatio dextera Excelsi. Mira mutatio, inquit elegantissimus Pontifex. Insidiator viarum usque ad crucem reus, sic Christi repente Confessor. Id quod etiam Athanasius miratus sic ait: Crucifigitur ut Latro, & efficitur Evangelista.

Arnoldus quo supra, Gen. 3.

Fundatur nimirum exultatione universa terra mons Sion: latera Aquilonis, civitas Regis magna. Ubi Genebrardus: Latera aquilonaria sunt civitas Regis Christi. At August. Latera Aquilonis sunt, quis inhæserant Diabolo: quicumque enim alicui cohererent, latera ipsius dicuntur.

Petrus Latronem difficilis fors absolvit, si habuisset supplicem.

Ierum pulchre Arnoldus Carnatenis: Amovetur ab introitu Paradisi custodia ab initio pervigil, & versatilis gladius ille minax. Ibi latro locatur, unde Lucifer corruit: & cui tu forsitan, o Petre, ultra septuagies septies reus, sed absolurus à bono Jesu, modo eum Angelis convertatur.

Resurge, Petre, & discere ignoscere, neque annumeres peccata, vel multiplices tempora. Non statatur numero, non clauditur

A fine, nullas omninò habet metas divina clementia. Sit, qui invocet, erit, qui exaudiret: sit, qui pœniteat, non deerit, qui indulgeat. Non huic pœnitenti multorum annorum jejunia imponuntur: non nudipedalibus, vel sacco afficitur: simul & conficitur, & justificatur. Vide horam, nota personam. Ultima hora, peccatrix persona: multa, antiquaque peccata illico abolentur gratia: nec processu, moraque temporis indulgentia limat, corroditque culpæ rubiginem, sed ubi repente, facto cælitus sono, Spiritus Sanctus illabitur, quidquid immaduerat peccati tabe, siccat, nec superest ulli in fœditatis vestigium vulneri, quod misericordiæ abluat lavacrum.

B Forèbat etiam quatruiduanus in monumento Lazarus: suscitatus non tabescit languore: erigitur, solvitur, & statim convalescit. Nulla lepro crepido, nullus sius in facie Simonis superest: hospes in columnis curatori suo hilarem exhibet famularum: nullum signum horroris comitantibus Magistrum, idem conviva, & minister præterdit.

C Maria Magdalena ad pedes Christi plorat, & orat, tergit, & ungit: nec improperat Christus vitam i famem, & inverecundam: nec opponit, quod diluit nec exprobrat, quod ignoscit: quicquid agit in huiusmodi, celeri nuntio Spiritu Sancto consummat: nec emendicat aliunde suffragia, qui, quod illuminat, format, qui statim piscatores facit Doctores, & idiotas, Prædicatores.

D In hac gratia non affligitur expectatio dilatatione, nec intervallum est inter operatum, & datum. David dicit: Peccavi. Et Propheta: Translatum est peccatum tuum. Ad Cain dicitur: Peccasti, quiesce. Ad mulierem in adulterio deprehensam: Non te condemnabo, noli ultra peccare. Quid commemorem Ninivitas, quorum pœnitentia subicò Judicem amovet, & sententiam? Quid Achab, & Manassem, Reges impios, quorum contritio in angustiis non est aspernata divina clementia?

E Inter cætera pietatis exempla Latro noster nobis occurrit, pœnitentiæ regula, confessionis forma, indulgentiæ præconium, spei exemplum, qui dum ingemit, subito, quod

Latro ultimâ horâ sine morâ exauditus.

Spiritus S. sic curat, ut nullum superest vestigium vulneri. Ioan. 12.

Luc. 7.

Ioan. 11. & 12.

Gratia Dei subito sanat. 2. Reg. 12. Gen. 4.

Ioan. 8.

Ioan. 8.

Latro pœnitentiæ regula, confessionis forma, spes exemplum quod

quod quærit, invenit, quod perit, accipit, & illico audit: *Hodie mecum eris in Paradiso.* Non ad loca Purgatoria, flammæque peccatorum ultrices, confitens destinatur, non ad loca tenebrosa, & tormenta deducitur: nullam pars adversa gratiæ Dei præsumit inferte calumniam: una crucis pœna omnia aboler crimina: immo non pœna, sed gratia. Præmittitur igitur in Paradisum hic nostræ nuncius absolutio- nis, & primitias libertatis nostræ (testis libertate donatus.) Paradisi civibus id expectantibus, & desiderantibus primus in- venit.

Ad hujus ergo Latronis spem & nos sperare discamus, discamûque & nos:

Qui Latronem exaudivisti.

Mihi quoque spem dedisti.

Hactenus de spe, & fiducia: aliquid jam nunc de ardenti ejus charitate dica- mus. Charitatis duo præcipui sunt actus, alter erga Deum, alter verò erga proxi- mum.

Latronis amor in Christum.

Erga Deum quanto is, rogo, flagravit amore? Egredere D. Maximus: Intellexit Latro, quod pro alienis peccatis has ille plagas susceperet, pro alienis sceleribus hæc vulnera sustineret, & scivit, quod illa in corpore Christi vulnera non essent Christi vulnera, sed latronis, atque adeo plus amare cepit, postquam in corpore ejus sua vulnera recognovit. Ait enim Propheeta: *Quoniam ipse infirmitates nostras portat, & pro nobis dolet, nos autem existima- bimus eum esse in dolore, livore ejus nos sanati sumus.* Plus ergo in cruce positus, livorem ejus cernens, Latro diligit Deum. Mira res! Plus in cruce Latro Christum diligit, quam Judas dilexit in coena. Ille per ci- bum supplantat Magistrum, hic credidit Dominum per dolorem.

Ioan. 15.

O amorem! ô charitatem! Certè ut Christus dixit: *Majorem hac dilectionem ne- mo habet, quam ut animam suam ponat quis*

D. Cyprian. ser. pro amicis suis. Et hic, teste Cypriano, factus est particeps regni: per confessionem factus collega martyrii. Et quidem non desiderio tantum, sed re ipsa, quod cruri- fragium non solum de more in cruce mo- rientium sibi inflictum, sed etiam in odi- suæ confessionis irogatum, æquo animo

toleravit. Unde Augustinus: Latro ille non ante crucem Domini sectator, sed in cruce Confessor, à Cypriano sancto inter Martyres computatur.

Aug. lib. 1. de anim. orig.

Amore etiam erga proximum sic fla- gravit, ut collarionis blasphemantis salu- tem vehementer cupiens, fraternam illum correptione, quæ actus est charitatis, in- crepavit dicens: *Nec tu times Deum, qui in eadem damnatione est?*

Illius amor in proximum.

Ecce Latronum jam jam à magistra cha- ritate edoctum, peregrinum Conciona- torem effectum. Templum, in quo ille concionem habuit, mons ipse Calvariæ fuit, suggestum, crux, auditores, socius, ac circumstantes: concionis thema: *Neque tu times Deum?*

Latro con- cionator.

Hic, ait eleganter Arnoldus, in Audi- torio publico fidei protulerat argumenta, & novo philosophandi genere, supplicii tanti immemor, cum blasphemo illo de timore Dei, & justitia disputabat: *Neque, inquit, tu times Deum, qui in eadem damna- tione est? Et nos quidem justè, nam digna factis recipimus: hic verò nihil mali gessit.* Credit, & confitetur: testis est innocentia Chri- sti: increpat maledicum, nec sibi parcit. Ibi philosophatur, & prædicat, & fatetur, ubi non tantum diffugiunt, & timent Apo- stoli, sed & ipsi maligni Spiritus jam jam impositi sibi fræni salivaria masticantes, per antiquum organum suum (linguam fœmineam) nitebantur colligationes il- las impietates dissolvere, scientes, quia fortis armatus hic ancipiti gladio erat eos de dia possesso hujus mundi atrio ejectu- rus. Iraque Concionator illustris, oblato confessionis, & fidei authoramento, im- positioque latroni blasphemanti silentio, victoriæ suæ palmam, & authoramentum à Judice exigens, ad Christum converti- tur, & dicit: *Memento mei, Domine, dum veneris in regnum tuum.*

Arnoldus de sept. verb.

Considerare necesse est (pergit sic Car- norensis) quem locum, quem modum, quod tempus hæc causa habuerit, & quæ celerem auditum confessio meruerit: quid possit pœnitentia, quando bonus Domi- nus tribulato corde clamantem ad se ser- vum suum, etiam in ultimo peccati pūcto non negligat. Hora mortis erat, jamque

Latro ostendit pœnitentia quid possit.

confi-

confitētis anima faucibus hærebat, jamq; linguam ejus alligabat angustia, illôq; articulo temporis, ferè ab ipſis Apoſtolis ſalus deſperabatur. Modus paſſionis, crux, inter omnia ſupplicia turpiſſimum, & atrociffimum. Quibus poſtpoſitis, quaſi plagatum, & ſanguinis immemor, dictator Evangelii Latro efficitur, & (quod perſuaderi illa hora difficile erat) Chriſtum Deum in Cruce fateretur, ibi orat, ibi adorat: multa ſimul pietatis officia complectitur. Credit, & timet; compūgitur, & pœnitet, confitetur, & prædicat; amat, confidit, & orat; fide illuminatur, timore ſubditur, compunctione mollicur, pœnitentia concutitur, confeſſione purgatur, prædicatione zelatur, dilectione dilatur, confidentia ſperat, oratione impetrat. Hactenus ille, & fortè nunquam meliùs.

¶ Cæterum ut licet hoc loco divinæ gratiæ efficaciam admirari, cui hic tam perfectè cooperatus eſt, ſic & alterius latronis placet duritia non expendere, qua cor ejus ſaxum taliter obduruit.

Relucet planè in latronis hujus converſione efficaciã divinæ gratiæ, ac Dei omnipotentia. Nunquid ingreſſus eſt theſaurus nivis, aut theſaurus grandinis aſpexiſti? Quæ preparavi in tempore hoſtis, vel anguſtia, in die pugna, & belli? Sic Deus Jobum amicum interpellat, ut ei ita ſuæ magnitudinem ſapientiæ, ac omnipotentia declararet. Sed, rogo qualiter? Theſaurus nivis, & grandinis? Quibus theſauris? D. Gregor. Quid aliud nive, vel grandine, niſi frigida, ac dura intelligenda ſunt corda pravorum? Sicut enim fervore charitas, ſic ſolet in ſacro eloquio rigore malitia designari, ſcriptum namq; eſt: Sicut frigidam facit cifterna aquam ſuam, ſic frigidam facit animam malitia ſua. Et rurſum: Abundabit malitia, & refrigeſcet charitas multorum. Quia ergo omnipotens Deus Sanctos ſuos de talibus eligit, & quàm multos electos adhuc inter pravorum vitam reſpoſitos habeat, novit, aptè in nive, vel grandine theſauros habere ſe perhibet. Theſaurus quippe à theſauris, i. e. à poſitione nominatur. Et ple-roſq; in vita frigida diu latenter reſpicit, quos ad medium, eum jubet, producit, & juſtitiæ nitore candidos per ſupernam

A gratiam oſtendit. Scriptum quippe eſt: Lavabis me, & ſuper nivem dealbabor.

Pſal. 50.

Quos ad diem belli, pugnaeque præparatos, diu intra ſuæ præſcientiæ ſinum tegit: ſed cum repente eos eduxerit, reſiſtentia adverſariorum peſtora illorum verbis, ac redargutionibus, quaſi quibusdam grandinibus percutit.

Hucusq; Gregor. Et quid aptiùs pro latrone? Annon latro iſte nix, & grãdo? ſed theſaurus planè nivis, & grandinis præparatus in tempore hoſtis, vel anguſtia paſſionis, in diem magni illius belli, quo Princeps hujus mundi ejeſtus eſt foras: tunc fanè illum produxit, ut collatronem redargueret: ut eum ille blaſphemaret, iſte laudaret, ac benediceret.

O divinæ gratiæ efficaciam! ô divinam Dei potentiam! Verè cornua in manibus ejus, ibi aſcondita eſt fortitudo ejus.

Habac. 3.

Et quænam alia, niſi omnipotentis manus Latronem hunc ab ipſis Inferni faucibus eriperet? Cum fortis armatus cuſtodit atrium ſuum, in pace ſunt ea, quæ poſſidet, ſi autem fortior eo ſuper veniens vicerit eum, univerſa arma ejus auferet, in quibus confidebat. Chryſ. in Catena, fortem vocat Diabolus: Fortitudo in lumbis ejus, & virtus illius in umbilico ventris ejus. Fortior Chriſtus, expolians principatus, & palam triumphans in ſemetipſo, qui univerſa arma Diaboli abſtulit, cum peccatores, ac publicanos, latronesſque convertit.

Chryſoſt. in Cat. ibid. Job. 41.

Conſideravi, inquit Propheta, operatua, & exparvi, in meſſo duorum animalium (ex D. Hieron. & Auguſt. duorum latronum) cognoſceris: in altero videlicet miſericors, in altero juſtus.

Habac. 3. Hieron. Auguſt.

Huc facit illud Vatis: Glorificabit me beſtia agri, avacones, & ſtruthiones Gloſſa, i. e. ſanguine, inorūq; feritate beſtiales. Populum juſtū formavi mihi, laudē meā narrabit.

Iſa. 41. Gloſſ. ibid.

Veniſte per apoſtrophē Auguſtinus ad Chriſtum: Quid dicis? inquit: Crucifixus es, Domine. & Paradifum promittis? Ita, inquit Dominus, ut in ipſa Cruce virtutem meam agnoſcas, quoniam res hæc triſtitia videbatur, ut non in Cruce lignum attendas, ſed virtutem ejus, qui crucifixus eſt, dicas: In Cruce hoc miraculum operatus eſt. Unde maxime potentiam ſuam declarat Omnipotens, non mortuam

Aug. ſer. 130. de temp. Latronis converſio miraculum Chriſti in cruce.

Latro dictator evangelij factus

Credit, & timet, & pœnitet, confitetur, prædicat, amat, confidit, orat.

Iob 38. Hebr. Gratia divina vis in bono Latrone enituit.

Greg. ibid.

Ierem. 6.

Matth. 24.

mortuum suscitans, non mari, ac ventis A imperans, non Dæmones eiiciens, sed crucifixus, derisus, atque contemptus, longo scelerum usu obduratam Latronis mentem imutare prævaluit, ut ex utroque virtutem eius inspicias. In eodem enim tempore passionis crucifixus universam turbavit creaturam, & saxa discipulis, duriorum verò lapidibus animam attraxit pariter, & honoravit.

Cyprianus: Considero, inquit, Domine, te in illo patibulo, ubi videbaris sine adiutorio, quomodo imperatoria maiestate Latronem præmittis ad regnum: ex cuius assumptione jam manifestè constat, quantum apud derelictos profeceris, quorum primus iste gloria, & honore coronatus, ipsa die Paradisi civis, & domesticus Curie celestis efficitur

Vade & D. Leo: Excedit, inquit, humanam conditionem ista promissio: non tam de ligno Crucis, quam de throno editur potestatis.

O verè admirabilem Dei virtutem, ac omnipotentiam! Quid tu, Domine, amplius Stephano contulisti? (mirabundus fatuit sic Cyprianus.) Quid amplius ille obtinuit dilectus tuus, qui supra pectus tuum in cœna recubuit? Quid amplius Pauli meruere sudores? Quid labores Sanctorum?

quid tot annorum tormenta? quid Martyrum plagæ? Vna hora huic collatum est præmium, ad quod illi per discrimina pervenerunt. Si tu, Domine, armentarios statim Prophetas, opulentes Reges, telonarios Apostolos, piscatores Doctores facis, Dei perfecta sunt opera

Planè, quia sic Dei omnipotentia declaratur, unde Cypriani objectioni quasi Cyrillus respondeat: Qui tulerunt, inquit, pondus diei, & æstus, nondum ingressi sunt: & qui undecima hora venit, ingressus est. Nemo murmuret contra patrem familiars, cum ille dicat: Amice, non facio tibi injuriam. Nonne potestatem habeo in meis facere, quod volo?

Pulchrè Augustinus divinam hanc contemplatus omnipotentiam: Nemo, inquit, Regum aliquando passus est, latronem hominem, aut quæquam alium ejusdem naturæ conservum secum assumptum

Speranza Scriptura & selecta.

mens ita in civitatem introducere: sed Christus hoc fecit, qui mortis, & Diaboli victor, & sacratissimam ingrediens patriam, secum latronem introducit: non conculcans Paradisum isto pietatis opere, sed honorans, neque confundens latronis introitu; sed illustrans. Honor namque Paradisi est, talem Dominum habere, qui etiam Latronem dignum facere posset Paradisi deliciarum. Etiam cum Publicanos, & meretrices introduceret in regnum cælorum, non confundit, sed extulit illud, neque deiecit, sed potius honoravit Paradisum.

Inter alias verò insignes, ac mirabiles peccatorum conversiones, quibus omnipotentia divina declaratur, hæc planè mirabilis exitit: immò hæc una mirabilior fuit ipsa Magdalene, ac Pauli conversione. Magdalena siquidem si convertitur, portentosa Christi miracula vidit, doctrinam ejus in concionibus audivit, exempla sororis Marthæ ad conversionem illam invitabant, ac penetrabant. Si convertitur Paulus, mirum quidem, sed tamen vidit Christum gloriæ fulgoribus radiantem & claris Sole fulgentem. Latro nec Christi doctrinæ auditor exitit, nec ut Magdalena exemplo socii excitatus fuit, quin potius ille ad improperandum Christo eum alliciebat, nec ut Paulus Christum splendoribus coruscantem vidit, sed potius veluti leprosum, desectum, humiliatum, inglorium, quem admodum Itaius ait.

Mirabile certè divinæ operis omnipotentia hoc que præcipue inter mirabiliora ejus opera computandum. Divino quidem consilio factum arbitror, ut tot illa inaudita passionis tempore prodigia omnium oculis apparent, ut nimirum inde magis Christi potentia, atque maiestas eluceret. Obscuratus est Sol: terra mota est: petra scisse sunt: monumenta aperta sunt: & multa corpora Sanctorum, qui dormierant, surrexerunt. At inter hæc omnia nullum, si dici licet, mirabilius Latronis hujus conversione præteritum: si enim mirabile est, Solem obscurari: mirabilius multò est tenebrosam, ac cæcam Latronis mentem illuminari. Et si

Zzz

mirabile

Latronis introitu illustratus paradysus.

Converso illius admirabilior, quàm Magdalena, & Pauli.

Miraculorum sub mortis tempore à Christo patrum insignitissimè. Luc. 7. Matth. 27.

Cypr. serm. de Pass.

D. Leo serm. 2. de Pass.

Cypr. in ep.

Joan. 21.

Latroni una hora collatum, quod Stephanus, Ioannes, Paulus per longa discrimina tandem adepti. Cyrill. cath. tech. 13.

Matth. 20.

Aug. serm. 130. de temp.

mirabile est inter se se petras collidi, mirabilius est, à Petra Christo hanc petram scindi, ac è saxeo Latronis hujus corde ardentes amoris scintillas educi. Et si mirabile est, terram contremiscere; mirabilius sanè est, intrepidum ad perpetranda tot facinora Latronis animum vocem Christi audientem sancta, piaque trepidatione commoveri. Quod si adhuc mirabile est, sepulchra referari; longè mirabilius est, os Latronis hujus, *sepulcrum* nimirum patens, quod tam malè ante à fecerat, nunc ad verba salutis proferenda, & tam benè olentia relaxari. Quod si tandem mirabile fuit, corpora jam defuncta resurgere; mirabilius profectò est, ac multò excellentius, mortuam, quatenus divina carebat gratia, Latronis animam ad vitam spiritualem revocari.

Iob 38.

Dicatur ergo: *Nunquid ingressus es thesauros nivis, aut thesauros grandinis aspersisti?* ut scilicet divinæ gratiæ infinitam in hoc Latrone bonitatem, omnipotentiam, misericordiam perpenderes?

¶ Sed quemadmodum in hoc Latrone divinam misericordiam omnipotentiam contemplati sumus: sic & in alterius collatronic duritie, atque perfidia divinam nunc justitiam meditemur; ut proinde verissimum illud Pauli proloquium intelligamus: *Cujus vult, miseretur, & quem vult indurat.*

Rom. 9.

Orig. lib. 11. in Ep. ad Rom. Cor durum quid. Philo lib. Quis divina rum rerum hares.

Et quid, ac quale, rogo, cor durum est? Cor durum, inquit Origenes, in Scripturis dici videtur, cum mens humana, velut cera frigore iniquitatis obstricta, signaculum imaginis divinæ non recipit. Cui consonat Philo, dicens: Anima, cetera morte, (ut priscus quidam ait) si dura sit, formas respuit, nec sibi sinit imprimi: sin autem sit obsequens, aut mediocriter facilis, profundè sigilla recipit.

Bern. lib. de consid. c. 2.

Ezech. 36.

Itaque durum cor omnes Dei impressiones, inspirationes, admonitiones rejicit, quibus cor molle acquiescit. Quare optimè dicit Bernardus: Nemo duri cordis salutem unquam adeptus est, nisi quem forè miserans Deus abstulit ab eo (juxta Prophetam) *cor lapideum, & dedit illi cor carneum.*

Pergit verè Bern. cordis duritiem gra-

phicè sic describere: *Quid, inquit, igitur cor durum? Ipsum est, quod nec compunctione scinditur, nec pietate molitur, nec movetur precibus, minis non cedit, flagellis duratur: ingratum est ad beneficia, ad consilia insidum, ad judicia favum, in verendum ad turpia, impavidum ad pericula, inhumanum ad humana, temerarium ad divina, præteritorum obliviscens, præsentium negligens, futura non providens.*

Ipsum est, cui præteritorum, præter solas injurias, nihil omnino non præterit, præsentium nihil non perit, futurorum nulla, nisi forè ad ulciscendum, prospectio, seu preparatio est, & ut in brevi cuncta horribilis mali mala complectar, ipsum est, quod nec Deum temet, nec hominem reveretur.

Luc. 18.

Annon tibi suis coloribus depicta cordis nequam Latronis hujus durities? Nulla hic compunctione scissus, nulla pietate molitus, non motus vel Christi, vel alterius precibus, minis damnationis non cessit, flagellis, & ipsa Cruce magis obduravit. *Neque tu times Deum, qui in eadem damnatione est? Cor durum habebat, quod nec Deum timet, nec hominè reveretur.*

Ea planè est cordis humani durities, ut cum satis explicari nequeat, rigidissimis omnino rebus, & quæ vix arte domari possunt, utcumque comparatur. Hinc rectè Gregorius: *Are, ac lapidibus insensibilium hominum corda signantur, qui sæpè & supernos ictus accipiunt, & tamen nulla disciplinæ percussione mollescunt.*

Cum rigidissimis rebus comparatur. Cur?

Gregor. 7. Mor. c. 9.

Hinc & sacre pagine cor durum vocant lapideum, homines verò hoc corde præditos, filios dura facie, & indomabili corde. Vnde Hieras ad populum: *Scio, quia durus os tu, & nervus ferreus cervix tua, & frontua area.* Et de eodem Ieremias: *Induraverunt facies suas supra petram, & noluerunt reverti.*

Exod. 32.

Isa. 48.

Ierem. 5.

At quorsum hæc comparationes, nisi ut designet majorem cordis humani esse duritiem, quàm lapidis, ferri, & aris? Constat sanè, metalla etiam durissima igne liquefieri, & à fabro edonari. Latro iste annon indomabili corde, quod nec igne divinæ amoris liquefcere vidimus,

nec

nec ictibus divinarum comminationum emolliri: Malleus quidem conterit petras, petrae ipsae tunc scissae sunt, lapidem latronis huius cornes malleo divini verbi contritum, nec ulla ratione discessum.

Pe. similia dura, ac obdurata corda adamantini à Propheta comparantur: *Noluerunt, inquit, attendere, & averterunt seculam recedentes; & aures suas aggregaverunt, ne audirent, & cor suum posuerunt ut adamantem, ne audirent legem.* In rerum universitate nihil adamantem durius: *Adamas, Graecè idem, quod indomabilis: de quo tamen, ut Rupertus ait, illud mirandum, quod cum tanta sit duritiei, solo perfusus sanguine bitri statim dissolvitur.* Verum superat adamantem cordis huius durities, cum nec sanguis ne immaculati Agni, qui tam late profluit, emollescit. O verè durum cor, quod tanta vis amoris non emollic.

Caucasae rupes dura, sunt robora dura, Duratq; tardipedum cornua torva bouum. Dura silice, vitreumq; gelu, dens durus aratri,

Duratq; de Parisi marmor a scissa iuga. Duratq; de Siciliae estu inuadibus ara, Iguibus ingonitum vix domicura suum. Et lassè quondam Bronies Steroposq; fatentur,

Durius aeterno nil adamantem davi. Dura haec: sed qui oculis scieci te, Christe, tuetur

Pendentem teneras ad duo ligna manus: Et tua purpureo vorantia membra cruce, Duratq; vulnifico tempora cincta rubo: Qui videt haec lentus, celeri neque capitur igne,

Nec se Magdalaes eliquat in lachrymas: Robore, rupibus, & silice hic: cornuq; geluq;

Ferro, adamante, aere, & marmore durior est.

At quae incommoda, ac mala perveniunt his, qui duro sunt corde? In primis homines duri cordis sunt impudentes ad peccandum, unde Ezechiel: *Omnis domus Israël attrita fronte est, & duro corde Frontem, inquit Gregorius, cordis impudentiam arterit culpa frequens, & quod crebrius committitur, eò de illa committentis animus minus verecundatur.* Atque idè ad tantam cordis duritiam quandoque peccator pervenit, ut iam in correptione sensibilis non sit: quia qui usu peccandi induruit, nullo modo corripientis verbum, id est, manum palpantis sentit, sicut Iudaei crebrius delinquenti dicitur: *Frons meretricis facta est tibi, noluisse erubescere.*

Ad omnes praeterea Dei admonitiones, & increpationes, aures, oculos, & cor ipsum clausum habent: *Incrassatum est, inquit Christus, cor populi huius, & auribus graviter audierunt, & oculos suos clauserunt, ne quando videant oculis, & auribus fiant insensibilis, & corde intelligant, & convertantur, & sanent eos.* Hinc sensum demerguntur in profundum, ut non tantum contemnant remedia salutis, sed omnino insensibiles fiant, ut mediis etiam periculis indormiant: *Et eris, sicut dormiens in medio mari, & quasi sopitus gubernator, amisso clavo, & dices: Verberaverunt me, sed non dolui, traxerunt me, & ego non sensi.*

Quid verò malorum hanc illiadem consequitur, nisi quod fiant omnino incorrigibiles? Unde de his ait Sapiens: *Considera opera Dei, quod nemo possit corrigere, quem ille despexerit. Et: Nequam est natio eorum, & naturalis malitia ipsorum, & quoniam non poterat mutari cogitatio eorum in perpetuum.*

Malum porro hoc excipit malorum omnium maximum, finalis, nempe, impenitentia, & vindictis Dei ira: *Ignoratus, naliter impoenitentes, inquit Apostolus, quia benignitas Dei ad poenitentiam te adducit, secundum autem duritiam tuam, & impenitens cor thesaurizas tibi iram in die ira.* Ut proinde merito dicat Scriptura: *Cor durum habebit malum in novissimo.* Etenim sicut Aegyptii cum suo Pharaone obdurati, dum abeuntes Israelitas persequuntur, fluctibus maris rubri involuti descenderunt in profundum quasi lapis: ita dura, & obdurata corda, instar molaris lapidis, magno cum impetu ad Inferna descendunt.

Quantoperè igitur cavendum, Fratres, ne si vocem Domini audivimus, obduremus corda nostra, ne cum hoc durissimi cordis Latrone pereamus.

Zzzz 2 O certè

Zach. 7.

Rupert. ib.

Bern. Bacchus lib. 2. Epigr.

Duro corde homines quae mala persequuntur. Ezach. 3. Greg. hom. 10. in Ezech.

Peccatum frequentatum in v. verecundiam parit.

Ierem. 3.

Matth. 13.

Duro corde duo corde fiant insensibiles.

Prov. 23.

Dein & imemendabiles.

Ecc. 7.

Sap. 12.

Denique & fipoenitentes.

Rom. 2.

Ecc. 3.

Exod. 15.

Sedul. lib. 5. Rasch. oper.

O certè Dei iudicia timenda ! ò diver-
sas hominum fortes ! Sedulius : Ille fores
Inferni intravit. (loquitur de malo latro-
ne, & de bono subdit.) Iste supernas irru-
pit. Ille caliginè profundæ submersus,
claustra penetrauit gehennæ : iste lumen
claræ lucis ingressus, caelorum regna di-
ripuit.

*Latronis exem-
plo nemo prae-
sidiat.*

Sed nemo sibi Latronis exemplo de-
venia blandiatur, dum nimis securiter in
peccato perseverat. Ne fortè dicat ali-
quis in corde (inquit serid. & graviter
Emissenus) Non me usque adeò contri-
stat culpabilis vita : video sub exiguo
spatio, video sub momento, Latroni cri-
mina fuisse donata. Immitit Diabolus
securitatem, ut inferat perditionem : nec
dinumerari possunt, quantos hæc inanis
spei umbra deceperit. Deterreant, quæ-
so, vos ab hac persuasione innumerabiles
populi sub tanta se. uritate nudi, & vacui
bonis, & malis pleni ex hac luce prærepti.
Quotidie expavescenda exitus nostri, &
commigrationis incerta hora : præve-
nicndus est dies, qui prævenire consue-
vit. Periculosissima est in ultimam diem
promissa securitas.

*Chryf. hom. 22
in 2. Cor. 10.
in Mor.
Eccl. 4.*

Chrysol. Ne tardes converti ad Domi-
num. *En no differas de ate in diem, nescit enim,
quid paritura sit superventura dies.* Pericu-
lum enim, & metus est in differendo : sa-
lus verò certa, ac securus, si nulla sit dila-
tio. Ne dicas : Erit tempus, quando
converti licebit. Verba enim hæc valde
Deum exasperant. Inebriatus es ? ventri
indulxisti ? rapuisti ? siste jam gradum :
verte te in diversum Confitere Deo gra-
tiam, quòd non in mediis peccatis te ab-
stulit : ne quære aliud tibi prorogari
tempus, ut mala opereris. Multi, dum
malè, ac otiosè viveret, subito perierunt,
& in manifestâ damnationem abierunt.
Time, ne idem tibi accidat. Sed multis,
inquit, dedit Deus spatium, ut in ultima
senectâ confiterentur. Quid igitur, nun-
quid & tibi dabitur ? Fortassè dabit, in-
quies. Cur, cur dicis, fortassè ? Contigit
aliquoties ? Cogita, quod de anima deli-
beras : proinde etiam de contrario cogi-
ta, & dic : Quid autem, si non det ? Quid
autem, si det, inquis ? Esto, dat quidem

*Pœnitentia
procrastinatio
multos perdidit.*

ipse : veruntamen hoc illo certius, & uti-
lius, &c.

Ille, inquit iterum Emissenus, nec salu-
tis tempora, nec remedia status sui in
momenta ultima infelici fraude posuit,
nec redemptionis suæ spem in despera-
tionis novissimum reservavit Ergo etiã
ex hoc placuit Deo, quia ad consequen-
dum fidem, non fuit extrema illa hora,
sed prima.

*Emiss. quo-
suprà.
Latro non ex-
tremâ, sed pri-
mâ statim
acceptæ fidei
horâ conver-
sus.*

Pulchrè, & verè : nam statim ac illu-
minatus, conversus est. Vnde Ambrosius
de eodem latrone loquens. Citò, inquit,
ignoscit Dominus, quia citò ille conver-
titur.

*Citò conversus
etiam invenit
veniam.*

Væ, qui in finem vitæ pœnitentiam
protahit. Cum solennissimus sit Psal-
morum in fronte titulus ille prænotatus :
In finem : quærit Chryf. cur Psalmus de-
cimus quartus hoc titulo careat, cum
Psalmi antecedentes, ac subsequentes in-
scribantur : *In finem* ? Et cur iste, inquit
Chryf. non complectitur, *In finem* ? Quo-
niam, subdit, docet de iustitia, & reliquis
virtutibus, propterea non complectitur,
In finem : ne cum juventutem peccato ex-
hauserat, languidam, & enervatam senè-
ctatem virtuti reserret.

*Ambros. in
Luc. 23.
Pœnitentiam
procrastinan-
tibus v. 6.*

Egregiè D. Casarius Arelatensis ad il-
lud de Magdalena : *Vi cognovit, quia Iesus
accubasset in domo Pharisæi, &c.* Nec ipsa,
inquit, se reservavit, ut in fine vitæ suæ
pœnitentiam ageret : sed dum adhuc po-
terat peccare, sic voluit peccata deserere,
ut illam de adulteriis suis non impossibi-
litas subtraheret, sed voluntas. Hæc, in-
quam, hæc vera pœnitentia est, quæ fun-
datur non in impossibilitate peccandi, sed
in voluntate serviendi Deo.

*Luc 9.
Casar. Arel.
hom. 7.
Magdalena
pœnitentiam
non distulit in
finem vitæ.*

Hæcque Deo placet, etiq; pergrata est,
unde Aponius, sive Lucas Abbas ex Apo-
nio, ad illud : *Messui myrrham meam cum
aromatibus meis* : Messuit, inquit, myrrhâ
amaram quondam, nunc medicinæ exem-
plum, per conversionem truci ulenti Latro-
nis, cū aromatib' pœnitentiæ Meretricis.

*Apo. in 5.
Cant.*

Verè quidem Richardus Victorius : *Rich. lib. 1.
Tarda, & nimis sera providentia est, cum
de erud. in-*

*de erud. in-
ter. hom.*

Apud Iosue Achan ille delictum tan-
dem confessus est. Non tamen ullam
mereri.

Ios. 7.

Rup. lib. 1. in Ios. c. 21. *Sera confessio fecit, ut venia non inveniret Achab.*
Alein. lib. 5. de transitu marii rubri. Exod. 14.

mereri veniam debuit, inquit Ruperrus, A quia videlicet confessio nimis tarda fuit. Ante enim turbatus est Israél, quam ille reatum agnosceret, & ante fors veridica, Deo auctore, prodidit personam: quam ipse culpam.

El ganter Aleimus ad illud Pharaonis, cum penè marinis fluctibus mergeretur: *Fugiamus Israelem, Dominus enim pugnat pro eis.*

Pœnitentia ambigua, quæ fra. Ierem. 11.

Osi compunctas humana superbia mentes Ante obitum mutare, nec expectare suprema. Facta velis, quando infelix felicior esses! Pœnitete ambigite, quem sero pœnitet.

Vnde ad Ieremiam Dominus. *Tu ergo noli orare pro populo hoc, & ne assumes pro eis laudam, & orationem, quia non exaudiam in tempore clamoris eorum ad me, in tempore afflictionis eorum. Quid! In tempore afflictionis non exaudiet? Non exaudiet, inquit ibidem Theodoretus, quia in ipso pœnarum momento preces offerunt.*

Supremo in agone tantum orantes agere audit Dominus. Theod. ibid. Aug. ser. 47. ad Fr. in eremo

August. aut quisq; Auctor est sermonum ad Fratres in eremo: Si quis pœnitens in ultima ætate necessitate a gritudinis voluerit pœnitentiam accipere, & accipit, & mox reconciliatur, & hinc vadit, fateor vobis, non esse negandum illum salvari, qui benè hinc exit: non tamen hoc plenè dicere præsumo. (supple, quòd hinc benè exeat.) Agens pœnitentiam, & reconciliatus, dum sanus est; & postea benè vivens, securus hinc exit. Agens pœnitentiam ad ultimum, & reconciliatus, si securus hinc exit, ego non sum securus. Vnde securus sum, do securitatem: unde securus non sum, pœnitentiam dare possum, securitatem dare non possum. Quod dico, attendite. Debeo illud plenius exponere, ne quis malè intelligat. Nunquid dico, liberabitur? Et quid dicis mihi? Nescio: non promitto, non præsumo, nescio. Vis de dubio liberari? Vis, quod incertum est, evadere? Age pœnitentiam, dum sanus es: si enim agis, pœnitentiam, dum sanus es, & invenit te novissimus dies, & reconcilieris, securus es. Quare securus es? quia eo tempore pœnitentiam egisti, quo peccare potuisti. Si autem vis agere pœnitentiam, quando peccare non potes, pec-

Pœnitentia secura cur ambigua.

cata te dimiserunt, non tu illa Ergo (concludit ille) dimitte incertum, & tene certum.

Sed jam suo stylo August. sermone quinquagesimo octavo de tempore: Nemo nec post centum peccata, nec post mille crimina de misericordia divina desperet. Sic tamen non desperet, ut sine ulla mora Deum sibi repropitiari festinet, ne forte, si consuetudinem peccandi fecerit, etiamsi velit de Diaboli laqueis liberari, non possit. David enim, qui & Rex, & Propheta divino munere fieri meruit, post tantam gratiam ita præventus est, ut non solum adulterium committeret: sed etiam homicidium perpetraret: nec tamen se ad hoc reservavit, ut in senectute sua ad pœnitentiæ medicamenta confingeret: sed statim cilicio prostratus, confectus cinere cum ingenti rugitu, & gemitu pœnitentiam agens implevit illud, quod ipse in Psalmis dixerat: *Lavabo per singulas noctes lectum meum: lacrymis meis stratum meum rigabo.* Et iterum: *Cinere sicut panem manducabam: & potum meum cum sletu miscebam.* Et quia pœnitentiam agere mortifica securitate non distulit, cito in se Dei miserationem ita revocavit, ut non solum regnum non amitteret, sed etiam Sancti Spiritus donum recipere mereretur.

Aug. ser. 58. de temp.

Post quantumcunq; peccata nemo desperet, sed pœnitere festinet.

David pœnitentiam non procrastinavit

Psal. 6. Psal. 101.

Cito pœnitentiam salvari.

Verum in medium proferes proloquium illud: In quacunque hora ingemuerit peccator, &c. Fateor. Scripturam hanc nondum inveni, sensum illius admitto, & a) o, hominem divina gratia adjectum, vel in ultimo vitæ discrimine, ac extremo momento posse pœnitere: in negotiorum tamen negotio, animæ scilicet, periculum prædico: & cum antedictis jam Patribus non id quidem videtur, sed valdè difficile, ac rarum esse perpendo, & illud Cypiani metuo: Nec dignus est in morte accipere solatium, qui se non cogitavit moriturum.

Cypr. relat. de pœn. dist. 7.

Vides, inquit Athanasius, latrones? sed non ambo in eisdem. Alter regnum hæreditavit, alter in gehennam dimissus est.

Athan.

Egregiè planè Nazianzenus de simbricæ furtivo illo attractu mulieris hæmorrhoisæ: Ne alioquin (monet) sanguinis.

Naz. or. in S. Baptism.

Christus furto circumveniri non amat.

Latro unus fuit: ut propter illum nec desperes, nec praesidas.

Eccel. 5. Aug. ser. 40. de temp. Scot. 4. sentent. dist. 20.

Poenitentia sera quam dubia, ex Scoto.

Rom. 2. 1. sa. 39.

Psal. 6.

1. Thess. 5.

guinis defluvio labores, Christum que jam suffraganda salutis causa prehendere nequeas. Neque enim furto saepius circumveniri Christus amat, tamen clemens, & mirè facilis sit.

Ne temere fidas Latronis furto. Unus est, ne desperes: unus est, ne praesumas. Noli itaque tarde converti ad Dominum, nec differas de die in diem, quia nescis, quae superventura pariat dies.

O homo (sic te interpellat Augustinus) B quare differas de die in diem, forte hodie habiturus ultimum diem?

Quod ut facias, audi, & post Patres & Scholasticis quamplurimis Scotorum hac de re, non tam subtiliter, quam moraliter sic loquentem in quarto sententiarum, distinctione vigesima, quaestione unica, Vtrum poenitentia in extremis valeat ad salutem. Quaestionem ita resoluit: Si

quis in extremis gravi valetudine, vel discrimine (ut est submersio, aut aliud quidvis) constitutus, verè poenituerit, & plene ad Deum, vel dolore interiori debitis circumstantiis adornato, vel poenitentiae Sacramento sese converterit, utique salutem consequetur. Exemplo autem est bonus Latro, de quo Augustinus: Multum sera fuit Latronis poenitentia, sed non fuit sera ejus indulgentia. Vnde Ezechiel. *Quaecumque hora, &c.* Id autem

contingere posse constat ex eo vel maxime, quod respicere à peccatis sit donum Dei: Ignoras, quin benignitas Dei, &c. Et non sit abbreviata manus Domini, ut salvare nequeat, nec aggravata auris, ut non exaudiat. Nihilominus poenitentia, quae videtur haberi in extremis (ab eo videlicet, qui secundum naturales causas nequit subveniri) vix est vera, & sufficiens ad salutem assequendam. Quia E

admodum difficile est tunc verè poenitere, cum tunc impediatur liber usus rationis, & voluntatis ex dolore, vel timore inhaerentibus. Vnde Psalmista: *Timor, & tremor venerunt: ibi contexerunt me tenebra.* Et alibi: *Non est in morte, qui memor sit tui.* & Paulus: *Sicut dolor in utero habentis, & non effugient.* Priusquam autem aliqua detestatio sit vera, requiritur, quod liberè eliciatur, immò ad omnem

A virtutis actum hoc requiritur: sed in extremis difficile habetur talis libertas: quando quidem passiones, quae sunt à tristibus, secundum Augustinum, plus movent, quam passiones, quae sunt à delectantibus. Hinc est, quod immanissima bestia retrahuntur à timore, vel dolore à persecutione delectabilium: sed passiones delectabilium frequenter absorbeunt usum rationis, ut ait August. ergo à fortiori passiones provenientes à tristibus, quae licet tunc liberi arbitrii usum omnino non auferat, multum tamen impediunt, adeò ut vix debere homo respicere possit, juxta illud D. Augustini: Cum sera venit poenitentia, tantus aliquando cruciatus ligat membra, & dolor sensum opprimit, ut vix homo aliquid cognoscere valeat.

Præterea antequam detestatio peccati sit sufficiens ad veram poenitentiam, necesse est, ut sit adornata circumstantiis debitis, præcipue, circumstantia finis, id est, ut peccator detestetur peccata præcipue propter Deum, quem offendit, & desidero caelestium. Is autem, qui tota vita male vixit, & in extremis constitutus poenitet, videtur potius moveri timore damnationis, quam amore ipsius Dei. Nam si evadere posset illud discrimen, fortasse non respiceret, sicut nec antea curavit. Quare apparet in eo esse quidpiam involuntarium sicut in eo, qui merces in mare proficit timens naufragium. Deus autem hilarem diligit datorem. Vnde Augustinus: Oportet non solum timere Iudicem, sed eum diligere: arbitrii enim libertatem querit, ut possit delere commissa, non necessitatem, charitatem, non timorem. Non igitur timeat poenam, qui poenitet, sed anxietur pro gloria.

Insuper, qui hætenus perseveravit in peccatis, habet malos habitus, qui eum impediunt à divinis, & spiritualibus, & attrahunt ad temporalia. Adest uxor, filii, divitiæ, quorum omnium (etsi absunt) recordatur, & ejus animum plurimum distrahunt.

Adde, quod ait Augustinus: Illi autem, qui cum potuerint, noluerunt, converti, c. 22.

verti, confitentes, cum jam peccare nequeunt, non sic facile acquirunt, quod volunt. Et alibi de verè pœnitentibus, quod etiam refertur à Magistro: Si quis positus in extremis, &c. Ex quibus colligitur primum, quod persuadendum est, ut dum sanus est, respiciat propter periculum, cui se exponit, sicut Christus suavit: *Nisi pœnitentiam habueritis, &c. Nescitis, quando Dominus veniat, serò, an, &c.* Deinde, quod in extremis agenti suadendum est, quod doleat de peccatis liberè, & propter Deum, non habita ratione agnitudinis, aut instantis mortis & præ omnibus caveat, ne desperet de Dei misericordia, quæ superexaltat iudicium. Consideret latronem evangelicum, quem Cyprianus, & Hieronymus ad Damasum testantur esse Martyrem. Hic quoque ad Furiam ait: *Fac de necessitate virtutem. Quod nobis concedat Dominus noster Iesus Christus.*

Tu differes converti, & servire Deo, qui præmium sibi servienti non differt.

Ecco merces mea mecum est. Hodie, hodie mecum eris in Paradiso. Hanc etiam Christi benignitatem ac munificentiam in retribuendo sic expendens Ambrosius: *Latro, inquit, adhuc rogabat Dominam, ut meminisset sui, cum venisset in regnum, & Dominus cum nondum venisset. Tunc non venerat in regnum suum, id est, in perfectam corporis, & animæ felicitatē, sed in die Resurrectionis, ait Bell. de sept. Verb. lib. I. c. 4.) ei iam regnum cælestē tribuebat. Quam velox (subdit) misericordia! tardius votum precantis, quam remuneranti est, remissam.*

Idem alibi pendens illud, *eris*: *Forturum, inquit, promittit: sed id, quod futurum est, unius diei spatio non patitur proelari. Vberior est gratia, quam precatio: semper Dominus plus tribuit, quam rogatur.*

Quam immensa misericordia, ac liberalitas! quam bonum huic bono Domino deservire! Is doloribus oppressus potuisset utique Latronem orantem non audire: verum ardens illius charitas oblivisci acerbissimorum dolorum maluit, quam miserum huic peccatorem confi-

tentem non audire. Idem ad maledicta, & exprobrationes omnino obmutuit: ad clamorem pauperis pœnitentis, & confitentis obmutescere non potuit. Ad maledicta charitas obmutuit, quia *patiens est: surdus, ad preces Latronis attentus.*

Sed de illius liberalitate quid dicam? Qui dominis temporalibus deserviant, sæpe multum laborant, & modicum, aut nihil est, quod lucrantur. Certè non paucos quotidie vidimus, qui in aulis Principum ætatem contriverunt, & in senio ipso domum redeunt penè mendici.

Christus Princeps verè liberalis, verè magnificus, nihil ab isto Latrone accepit, nisi pauca bona verba, bonumque illi obsequendi desiderium. At qualem Latronem accepit? Ipsa die primum dimittitur ei debita multa, quæ nimirum toto vitæ tempore peccando contraxerat: deinde admiscetur Principibus populi sui, Patriarchis scilicet, & Prophetis, ut de eo Christus dici possit: *Suscitans à terra incipem, & de stercore erigens pauperem, ut collocaet eum cum Principibus, cum Principibus populi sui. Facile est enim in oculis ejus subito honestare, vel locupletare pauperem.* Tandem assumitur ad consortium mensæ, dignitatis, gloriæ, atque ad eodè omnium bonorum Christi: *Hodie mecum eris in Paradiso.* Et quod dixit, fecit: neque distulit mercedem ejus in diem Iudicii. Considerabat Latro facinora sua, quemadmodum ait Augustinus, & pro magno habebat, si ei vel in fine patceretur, neque post aliquot Purgatorii años, aut post aliquot menses, vel dies, sed illa ipsa die mercedem plenam, mensuram bonam, confertam, cogitatam, superfluentem dedit in sinum ejus. *Hodie, hodie, inquit, antequam Sol occumbat, mecum transibis de patibulo crucis ad delicias Paradisi.*

O, ô verè liberalem, ac magnificentum Dominum! Quis huic toto vitæ tempore non serviat? Et quis mundo serviat? aut cuius rei gratia, suos illi labores impendat? Dic, quæso te, aiebat aulicus ille ad amicam, apud Augustinum, omnibus istis laboribus nostris, quod ambi-

Christus ad blasphemias Iudeorum surdus, ad preces Latronis attentus.

Psal. 112.

Ecc. 11. Græc.

Luc. 6.

D. Aug. lib. 8. Confess. 6.

mus

Tom. 1. hom. 41.

Luc. 15. Mar. 13.

Inc. 1. In serm. de Cena Dom.

Apoc. 22.

Ambros. in Psalm. 37.

Idem ser. 8. in Psalm. 118.

Deus semper plus tribuit, quam rogatur.

*Amlicrum
vannaffcia,
Et spes fru-
strata.*

mus per venire? Quid quaerimus? cuius rei causa militamus? Majorne esse poterit spes nostra in palatio, quam ut amici Imperatoris simus? Et ibi quid non fragile, plenumque periculis? Et per quor pericula pervenitur ad grandius periculum? Et quamdiu istud erit? Amicus autem Dei, si voluero esse. ecce nunc fio.

Felix, qui cum Latrone, statim ac vocatur, Deo servire disponit, ut statim Dei servus, & amicus evadat.

Mulier, ecce Filius tuus. Deinde dicit Discipulo: Ecce Mater tua. Ioan. 19.

PUNCTUM XXXII.

Gen. 3.

EN *Herba*, quae feliciter per oraculum nomen accepit, ut esset Mater omnium viventium.

Maria Ioannē accepit filium, communi omnium Matri detur adoptivus? Penē flagrantissima Sobolis Mater moreretur, si filios non haberet: Da mihi liberos (diceret illa sanctius) alioquin moriar.

*Cant. 4.
Rich. ibid.
Maria duo ubera qua.*

Duo ubera tua, sicut duo hinnuli caprea gemelli Duo ubera eius, inquit Richardus, generatae lac dilectionis fundentia, reis videlicet veniam, ac iustis gratiam. Haec sunt ubera tua, o beata, quibus miseros lactas, dum misericordiam eis impetras: lactas miseros, & ab ipsa misericordia lactaris, ab ipsa percipis, quod refundis. Aded (subdit ille) pietate replentur ubera tua, ut alicujus miseriae notitia tacta lac fundant misericordiae, nec possis miseriae scire, & non subvenire. Et quid mirum, si misericordia affluis, quae ipsam misericordiam peperisti? Carnalia in te Christus ubera suxit, ut per te nobis spiritalia fluere: cum enim misericordiam lactasti, ab eadem misericordiae ubera accepisti. In te ergo concrevit lac misericordiae, & ex te nobis profluxit.

Maria miseriae scire, & non subvenire non potest.

Vbera misericordiae & misericordiae Deo lactante accipit.

Cant. 4.

Ergo merito ad te filii tui, o Mater: Hinc merito ad te filii tui, o Mater:

A *Quam pulchra sunt mammae tuae! Pulchriora sunt ubera tua vino.* Do hic lactea verba Guillelmi. Non simpliciter, ait: pulchra sunt; sed quasi cum admiratione, quam apud Mat. pulchra sunt mammae tuae! Pulchrae sunt del Rio ser. 1. mammae virginum, quia virginum: sed dum virginum sunt, lactare nesciunt, ideo simpliciter pulchrae sunt; sed de illis non potest dici, quam pulchrae sunt? At Beatae Mariae mammae non tantum virginum lacte virgineo tumuerunt; ideo cum admiratione gratulatoria vult dici: *Quam pulchra sunt mammae tuae!*

Planè specie, & pulchritudine sua sanctos Angelos oblectabant, cum ab eis penderet speciosus forma praesentis filii hominum Dominus Angelorum.

Tunc erant eius ubera pulchriora vino. Zach. 9.

C Vinum intelligi potest illud, quod germinat virgines, ipsa virginitas, utique propter meracissimam puritatem: quid enim virginali puritate meracius? Hoc vino Mariae ubera, priusquam Mater esset, plena erant: sed ubi salva virginitate Mater facta est, non plena tantum vino, sed etiam pulchriora vino facta fuerunt: quia ubera habere virginea cum multis illi virginibus commune est; sed singulare illi est, & fuit, & erit, virginea ubera lacte virgineo post partum habere tumentia.

D Sed cui, rogo, tumentia habuit? An unico tantum, ac naturali? Vtique primogenito suo: Peperit Filium suum primogenitum. Sed ideo fortè primogenitus nominatur, ut post eum, & in eo, qui unicus illi fuit Spiritus Sancti opere, & natura, & nos pariter adoptivi intelligeremur ex gratia, & sic ille sit primogenitus in multis fratribus.

E O beata fiducia! (exclamat Anselmus) o tutum refugium! Ergo Mater Dei est Mater nostra. Mira res! o quam sublimè contemplet Mariam locatam! Omnis natura à Deo est creata: & omnis Dei natura ex Maria est nata. Deus omnia creavit, & Maria Deum genuit. Deus, qui omnia fecit, vel creavit, ipse se ex Maria fecit, & sic omnia, quae fecerat, refecit. Qui potuit omnia de nihilo facere, noluit ea violata sine Matre reficere.

Deus

Quia felicitas earum pulchritudo non est miraculosa, sed naturalis.

Psal. 44.

Vbera illius pulchriora vino.

Luc. 2.

Christus eius primogenitus dicitur.

D. Anselm. ad B. Virg. Mater Dei etiam mater nostra.